പൂച്ചെടി വിൽക്കുന്നവർ നുണ പറയില്ല

ഇ. ഹരികുമാർ

പൂച്ചെടി വിൽക്കുന്നവർ നുണ പറയില്ല

ഇ. ഹരികുമാർ
(മലയാളം: ചെറുകഥ)

© 2026, E. Harikumar

The electronic versions have been created by making use of the production infrastructure of River Valley Technologies.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using XeTeX from TeXLive 2020 and the cloud framework, Ithal (ഇതൾ). The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

The electronic versions are released under the provisions of Creative Commons Attribution Non-commercial ShareAlike license for free download and usage.

Le Marchand De Fleurs, a painting by Rudolf Ernst (1854–1932). The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation
JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014
URL: www.sayahna.org

പൂച്ചെടി വിൽക്കുന്നവർ നമ്പറ പറയില്ല

വീട്ടുകാരൻ വളരെ അക്ഷമനായിരിക്കുന്നു. കാര്യമുണ്ട്. സെന്റിന് അയ്യായിരം ഉറപ്പിക്കു വെച്ച് ഒരു ഒരേക്കർ സ്ഥലം മുഴുവൻ വാങ്ങാൻ ആൾ വന്നിട്ടുണ്ട്. അയ്യായിരം നല്ല വിലയാണ്. ഇതിന മുമ്പ് കിട്ടിയ ഏറ്റവും നല്ല ഓഫർ നാലായിരമാണ്. മക്കളെല്ലാം നിർബന്ധിക്കുന്നു. ഇനിയും ഇട്ടതാൽ കിട്ടാമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കണ്ട. ഇവിടെയൊക്കെ നാല് നാലരയേ വിലയുള്ളൂ. അപ്പോൾ ഒരാൾ അഞ്ച് തരാമെന്ന പറഞ്ഞാൽ ഉടനെ വിൽക്കലയാണ് നല്ലത്. ആ പറമ്പിൽ താമസിക്കുന്ന കിഴവനെ അട്ടിപ്പറ്റാതാക്കാ.

മക്കൾ പറയുന്നതെല്ലാം ശരിയാണ്. അവർക്കോരോരോ ആവശ്യങ്ങൾ. ടൗണിൽ അഞ്ചു സെന്റ് സ്ഥലം വാങ്ങി വീട് വെക്കണം. കറക്കാലാമായി അവർ പറയുന്നു. അഞ്ചു പ്രകാരം ഈ ഒരേക്കർ വിറ്റാൽ കിട്ടുന്ന അഞ്ചു ലക്ഷം മൂന്നു പേർക്കും വീതിച്ചാൽ തന്റെ ബാധ്യത കഴിഞ്ഞു. പക്ഷേ, ആ പറമ്പിലുള്ള ചെറിയ പുരയിൽ താമസിക്കുന്ന വാടക്കാക്കാരനെ എന്തു ചെയ്യും? അയാളെ ഒഴിവാക്കിയാലേ അവർ വീട്ടം പറമ്പും എടുക്കൂ. അള്ള വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. വേക്കന്റ് പൊസ്സഷൻ. വാടകക്കാരനെ ഒഴിവാക്കു, പിന്നേന്ന് കാശെറക്കാം. അവർ പറഞ്ഞു. പണമുള്ള പാർട്ടിയാണ്. ഇപ്പോൾ അങ്ങിന് ഈ സ്ഥലം വാങ്ങും പിന്നേന്ന് അള്ള് ചെറിയ കച്ചങ്ങളാക്കി മുറിക്കും, ഓരോ പ്ലോട്ടിലേക്കും വഴികളുണ്ടാക്കും. ചെറിയ വീട്ടുകളുണ്ടാക്കി വിൽക്കും. മുമ്പിൽ ഒരു നിര പിടികളുണ്ടാക്കും. എല്ലാം ക്ലിപ്പ അഞ്ചെട്ടു ലക്ഷം ഉറപ്പിക്ക ലാഭമുണ്ടാകും. പക്ഷേ, വേക്കന്റ് പൊസ്സഷൻ. കിഴവനെക്കൊണ്ടെന്താണ് ചെയ്യുക?

കിഴവൻ വീട്ടുകാരന്റെ പരാതി മുഴുവൻ കേട്ടിരുന്നു. തന്റെ വീട്ടുകാരന് കിട്ടിയ നല്ല ഓഫറ് താൻ കാരണം വഴിമാറി പോകരുത്. പക്ഷേ, താൻ എവിടെ പോകും? എവിടെയെങ്കിലും ഒരു ചെറിയ സ്ഥലം ശരിയാക്കിത്തരു.

ഞാൻ എത്രയായി ശ്രമിക്കുന്നു. വീട്ടുകാരൻ പറഞ്ഞു. നിങ്ങൾക്കാണെന്നെ പറയുമ്പോൾ ആൾക്കാർ പിന്നോക്കം വെക്കുന്നു. അവർ പറയുന്നുള്ളത് ശരിയാണ്. അവർ വീട്ടുകൾ കൊടുക്കണമല്ലോ? വാടക കിട്ടാനാണ്. നിങ്ങൾ എന്നിയ്ക്ക് വല്ലപ്പോഴേ വാടക തരാറുള്ളൂ എന്ന് എല്ലാവർക്കമറിയാം. അവരെന്തിന് റിസ്ക് എടുക്കുന്നു.

ശരിയാണ്. കിഴവൻ തലയാട്ടി. അറുനൂറ്റാപ്രികയ്ക്കു പകരം കൊണ്ടു ജിവിക്കമ്പോൾ എല്ലാ മാസവും വാടക കൊടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞെന്നേ വരില്ലല്ലോ. മനഷ്യന് മെഷീക്കണ്ടെ? പക്ഷേ, അള്ള് അവന്തടെ തലവേദനയല്ലല്ലോ.

നിങ്ങൾക്ക തന്നെ ഒരു സ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്ക. വീട്ടുകാരൻ പറഞ്ഞു. എന്തായാലും ഈ മുപ്പത്തൊന്നാമി മാറണം. ഒന്നാന്തി എനിക്ക് കരാറെഴുതണം.

വീട്ടുകാരൻ എഴുന്നേറ്റു. കിഴവന്റെ മറുപടിക്കവേണ്ടി ഒരു നിമിഷം കാത്തു. പിന്നെ പടിയിറങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു.

കിഴവൻ വീണ്ടും ഒറ്റക്കായി. അടർന്ന് തുടങ്ങിയ ചുമരുകളുള്ള ഒരു ചെറിയ വീട്. ഒരു മാസമായി പട്ടിണികിടക്കുവാണ്. നിങ്ങള് പോയി നോക്ക്.

കിഴവൻ നടക്കും. അമ്പലത്തിന തെക്കുള്ള ലോഡ്ജിലേക്ക് അയിം കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അയിം കിഴക്ക് ഏതാണ് വീട്? ശരിയാണ്. ഒരു ചെറിയ വീട് ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുണ്ടല്ലോ. ചെറിയ വീട്ടു തന്നെയാണ്. തനിക്ക പാകമാണ്. മുമ്പിൽ സാമാന്യം വലിയ മുറ്റം ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുമയാണ്. ലോഡ്ജിൽ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ വീട്ടുകാരെന്റെ വിലാസം കിട്ടി. പക്ഷേ, അയാളെ നേരിൽ കാണാൻ രണ്ടു ദിവസമെടുത്തു. രക്ഷട്ടിയാക്കുന്നതിന്റെ കാര്യമായിരുന്നു. അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് ബാംഗ്ലൂരിലേക്ക് തിരിച്ചു പൊയ്ക്കൂടെ? ഇതൊക്കെ വിറ്റ ആളുകളുടെ മുഖത്തേക്കെറിഞ്ഞു കൊടുക്കാൻ.

മക്കൾ പറയുന്നതെല്ലാം ശരിയാണ്. അവർക്കോരോരോ ആവശ്യങ്ങൾ. ടൗണിൽ അഞ്ചു സെന്റ് സ്ഥലം വാങ്ങി വീട് വെക്കണം. കറക്കാലാമായി അവർ പറയുന്നു. അഞ്ചു പ്രകാരം ഈ ഒരേക്കർ വിറ്റാൽ കിട്ടുന്ന അഞ്ചു ലക്ഷം മൂന്നു പേർക്കും വീതിച്ചാൽ തന്റെ ബാധ്യത കഴിഞ്ഞു. പക്ഷേ, ആ പറമ്പിലുള്ള ചെറിയ പുരയിൽ താമസിക്കുന്ന വാടക്കാക്കാരനെ എന്തു ചെയ്യും? അയാളെ ഒഴിവാക്കിയാലേ അവർ വീട്ടം പറമ്പും എടുക്കൂ. അള്ള വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. വേക്കന്റ് പൊസ്സഷൻ. വാടകക്കാരനെ ഒഴിവാക്കു, പിന്നേന്ന് കാശെറക്കാം. അവർ പറഞ്ഞു. പണമുള്ള പാർട്ടിയാണ്. ഇപ്പോൾ അങ്ങിന് ഈ സ്ഥലം വാങ്ങും പിന്നേന്ന് അള്ള് ചെറിയ കച്ചങ്ങളാക്കി മുറിക്കും, ഓരോ പ്ലോട്ടിലേക്കും വഴികളുണ്ടാക്കും. ചെറിയ വീട്ടുകളുണ്ടാക്കി വിൽക്കും. മുമ്പിൽ ഒരു നിര പിടികളുണ്ടാക്കും. എല്ലാം ക്ലിപ്പ അഞ്ചെട്ടു ലക്ഷം ഉറപ്പിക്ക ലാഭമുണ്ടാകും. പക്ഷേ, വേക്കന്റ് പൊസ്സഷൻ. കിഴവനെക്കൊണ്ടെന്താണ് ചെയ്യുക?

കിഴവൻ വീട്ടുകാരന്റെ പരാതി മുഴുവൻ കേട്ടിരുന്നു. തന്റെ വീട്ടുകാരന് കിട്ടിയ നല്ല ഓഫറ് താൻ കാരണം വഴിമാറി പോകരുത്. പക്ഷേ, താൻ എവിടെ പോകും? എവിടെയെങ്കിലും ഒരു ചെറിയ സ്ഥലം ശരിയാക്കിത്തരു.

ഞാൻ എത്രയായി ശ്രമിക്കുന്നു. വീട്ടുകാരൻ പറഞ്ഞു. നിങ്ങൾക്കാണെന്നെ പറയുമ്പോൾ ആൾക്കാർ പിന്നോക്കം വെക്കുന്നു. അവർ പറയുന്നുള്ള് ശരിയാണ്. അവർ വീട്ടുകൾ കൊടുക്കണമല്ലോ? വാടക കിട്ടാനാണ്. നിങ്ങൾ എന്നിയ്ക്ക് വല്ലപ്പോഴേ വാടക തരാറുള്ളൂ എന്ന് എല്ലാവർക്കമറിയാം. അവരെന്തിന് റിസ്ക് എടുക്കുന്നു.

ശരിയാണ്. കിഴവൻ തലയാട്ടി. അറുനൂറ്റാപ്രികയ്ക്കു പകരം കൊണ്ടു ജിവിക്കമ്പോൾ എല്ലാ മാസവും വാടക കൊടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞെന്നേ വരില്ലല്ലോ. മനഷ്യന് മെഷീക്കണ്ടെ? പക്ഷേ, അള്ള് അവന്തടെ തലവേദനയല്ലല്ലോ.

നിങ്ങൾക തന്നെ ഒരു സ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്ക. വീട്ടുകാരൻ പറഞ്ഞു. എന്തായാലും ഈ മുപ്പത്തൊന്നാമി മാറണം. ഒന്നാന്തി എനിക്ക് കരാറെഴുതണം.

വീട്ടുകാരൻ എഴുന്നേറ്റു. കിഴവന്റെ മറുപടിക്കവേണ്ടി ഒരു നിമിഷം കാത്തു. പിന്നെ പടിയിറങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു. കിഴവൻ വീണ്ടും ഒറ്റക്കായി. ചിതലരിച്ച ചുമരുകളുള്ള ഒരു ചെറിയ വീട്. ഒരു മാസമായി പട്ടിണികിടക്കുവാണ്. നിങ്ങള് പോയി നോക്ക്.

കിഴവൻ നടക്കും. അമ്പലത്തിന തെക്കുള്ള ലോഡ്ജിലേക്ക് അയിം കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അയിം കിഴക്ക് ഏതാണ് വീട്? ശരിയാണ്. ഒരു ചെറിയ വീട് ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുണ്ടല്ലോ. ചെറിയ വീട്ടു തന്നെയാണ്. തനിക്ക പാകമാണ്. മുമ്പിൽ സാമാന്യം വലിയ മുറ്റം ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുമയാണ്. ലോഡ്ജിൽ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ വീട്ടുകാരെന്റെ വിലാസം കിട്ടി. പക്ഷേ, അയാളെ നേരിൽ കാണാൻ രണ്ടു ദിവസമെടുത്തു. രക്ഷട്ടിയാക്കുന്നതിന്റെ കാര്യമായിരുന്നു. അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് ബാംഗ്ലൂരിലേക്ക് തിരിച്ചു പൊയ്ക്കൂടെ? ഇതൊക്കെ വിറ്റ ആളുകളുടെ മുഖത്തേക്കെറിഞ്ഞു കൊടുക്കാൻ.

കിഴവൻ പെട്ടെന്ന് തിരിഞ്ഞു നിന്നു. ചോദ്യം അയാൾക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. കറച്ച നേരം അയാൾ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. അയാൾ റോസപ്പെടിക്കൽ തനിയ്ക്ക വിറ്റാൽ കിട്ടുന്ന അഞ്ചു ലക്ഷം മൂന്നു പേർക്കും വീതിച്ചാൽ തന്റെ ബാധ്യത കഴിഞ്ഞു. പക്ഷേ, ആ പറമ്പിലുള്ള ചെറിയ പുരയിൽ താമസിക്കുന്ന വാടക്കാക്കാരനെ എന്തു ചെയ്യും? അയാളെ ഒഴിവാക്കിയാലേ അവർ വീട്ടം പറമ്പും എടുക്കൂ. അള്ള വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. വേക്കന്റ് പൊസ്സഷൻ. വാടകക്കാരനെ ഒഴിവാക്കു, പിന്നേന്ന് കാശെറക്കാം. അവർ പറഞ്ഞു. പണമുള്ള പാർട്ടിയാണ്. ഇപ്പോൾ അങ്ങിന് ഈ സ്ഥലം വാങ്ങും പിന്നേന്ന് അള്ള് ചെറിയ കച്ചങ്ങളാക്കി മുറിക്കും, ഓരോ പ്ലോട്ടിലേക്കും വഴികളുണ്ടാക്കും. ചെറിയ വീട്ടുകളുണ്ടാക്കി വിൽക്കും. മുമ്പിൽ ഒരു നിര പിടികളുണ്ടാക്കും. എല്ലാം ക്ലിപ്പ അഞ്ചെട്ടു ലക്ഷം ഉറപ്പിക്ക ലാഭമുണ്ടാകും. പക്ഷേ, വേക്കന്റ് പൊസ്സഷൻ. കിഴവനെക്കൊണ്ടെന്താണ് ചെയ്യുക?

കിഴവൻ വീട്ടുകാരന്റെ പരാതി മുഴുവൻ കേട്ടിരുന്നു. തന്റെ വീട്ടുകാരന് കിട്ടിയ നല്ല ഓഫറ് താൻ കാരണം വഴിമാറി പോകരുത്. പക്ഷേ, താൻ എവിടെ പോകും? എവിടെയെങ്കിലും ഒരു ചെറിയ സ്ഥലം ശരിയാക്കിത്തരു.

ഞാൻ എത്രയായി ശ്രമിക്കുന്നു. വീട്ടുകാരൻ പറഞ്ഞു. നിങ്ങൾക്കാണെന്നെ പറയുമ്പോൾ ആൾക്കാർ പിന്നോക്കം വെക്കുന്നു. അവർ പറയുന്നുള്ള് ശരിയാണ്. അവർ വീട്ടുകൾ കൊടുക്കണമല്ലോ? വാടക കിട്ടാനാണ്. നിങ്ങൾ എന്നിയ്ക്ക് വല്ലപ്പോഴേ വാടക തരാറുള്ളൂ എന്ന് എല്ലാവർക്കമറിയാം. അവരെന്തിന് റിസ്ക് എടുക്കുന്നു.

ശരിയാണ്. കിഴവൻ തലയാട്ടി. അറുനൂറ്റാപ്രികയ്ക്കു പകരം കൊണ്ടു ജിവിക്കമ്പോൾ എല്ലാ മാസവും വാടക കൊടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞെന്നേ വരില്ലല്ലോ. മനഷ്യന് മെഷീക്കണ്ടെ? പക്ഷേ, അള്ള് അവന്തടെ തലവേദനയല്ലല്ലോ.

നിങ്ങൾക തന്നെ ഒരു സ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്ക. വീട്ടുകാരൻ പറഞ്ഞു. എന്തായാലും ഈ മുപ്പത്തൊന്നാമി മാറണം. ഒന്നാന്തി എനിക്ക് കരാറെഴുതണം.

വീട്ടുകാരൻ എഴുന്നേറ്റു. കിഴവന്റെ മറുപടിക്കവേണ്ടി ഒരു നിമിഷം കാത്തു. പിന്നെ പടിയിറങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു. കിഴവൻ വീണ്ടും ഒറ്റക്കായി. അടർന്ന് തുടങ്ങിയ

ഇ. ഹരികുമാർ

1943 ജൂലൈ 13-ന് പൊന്നാനിയിൽ ജനനം. അച്ഛൻ മഹാകവി ഇടശ്ശേരി ഗോവിന്ദൻ നായർ. അമ്മ ഇടക്കണ്ടി ജാനകി അമ്മ. കൽക്കത്തയിൽ വച്ച് ബി. എ. പാസ്സായി. 1972-ൽ ലളിതയെ വിവാഹം ചെയ്തു. മകൻ അജയ് വിവാഹിതനാണ് (ഭാര്യ: ശുഭ). കൽക്കത്ത, ദില്ലി, ബോംബെ എന്നീ നഗരങ്ങളിൽ ജോലിയെടുത്തു. 1983-ൽ കേരളത്തിലേയ്ക്ക് തിരിച്ചു വന്നു. 1962 തൊട്ട് ചെറുകഥകളെഴുതി തുടങ്ങി. ആദ്യത്തെ കഥാസമാഹാരം 'കൂറകൾ' 72-ൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. പതിനഞ്ചു കഥാസമാഹാരങ്ങളും ഒമ്പത് നോവലുകളും ഒരു അനുഭവക്കുറിപ്പും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

പുരസ്കാരങ്ങൾ

- 1988-ലെ കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി പുരസ്കാരം 'ദി നോസറിന്റെ കുട്ടി' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്.
- 1997-ലെ പത്മരാജൻ പുരസ്കാരം 'പച്ചപ്പയ്യിനെ പിടിക്കാൻ' എന്ന കഥയ്ക്ക്.
- 1998-ലെ നാലപ്പാടൻ പുരസ്കാരം 'സൂക്ഷിച്ചുവച്ച മയിൽപ്പീലി' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്.
- 2006-ലെ കഥാപീഠം പുരസ്കാരം 'അനിതയുടെ വീട്' എന്ന കഥാസമാഹാരത്തിന്.
- 2012-ലെ ഏറ്റവും മികച്ച കഥയ്ക്കുള്ള കേരള സ്റ്റേറ്റ് ചലച്ചിത്ര അക്കാദമി അവാർഡ് 'ശ്രീപാർവ്വതിയുടെ പാദം' എന്ന കഥയ്ക്ക്.

ആഡിയോ റിക്കാർഡിങ്, വെബ് ഡിസൈനിങ്, മൾട്ടിമീഡിയ പ്രൊഡക്ഷൻ, പുസ്തകപ്രസിദ്ധീകരണം എന്നിവയിൽ ഏർപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. 1998 മുതൽ 2004 വരെ കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി അംഗമായിരുന്നു.

പിൻകുറിപ്പ്

- മുപ്പതു മുതൽ നാല്പതു മിനിട്ടിനകം വായിച്ചു തീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കമാണ് സായാഹ്ന പുറത്തിറക്കുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകളിൽ ഉള്ളത്. ഇതു വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക്ടോപ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളൊ ആവശ്യമില്ല.
- ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണ ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്നു ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.
- സ്വതന്ത്രപ്രസാധനം ആഗ്രഹിക്കുന്ന/ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ആർക്കുവേണമെങ്കിലും സായാഹ്നയിലൂടെ സ്വന്തം കൃതികൾ പ്രസാധനം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. 30 മുതൽ 60 മിനിട്ടുകൾക്കകം വായിച്ചുതീർക്കാവുന്ന ഉള്ളടക്കം – കഥകൾ, അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ, ലേഖനങ്ങൾ, അഭിമുഖങ്ങൾ, സിനിമാനിരൂപണങ്ങൾ, കവിതകൾ – എന്നു തുടങ്ങി എന്തുവേണമെങ്കിലും അയയ്ക്കാവുന്നതാണ്. അയയ്ക്കേണ്ട വിലാസം: <editors@sayahna.org>.
- പ്രതികരണങ്ങൾ <editors@sayahna.org> എന്ന ഇമെയിലിലേയ്ക്കോ, ഈ വെബ് പേജിൽ കമ്മന്റുകളായോ ചേർക്കുക. നിർദ്ദേശങ്ങളും വിമർശനങ്ങളും എപ്പോഴും സ്വീകാര്യമാണ്. അവ സായാഹ്നപ്രവർത്തകർക്ക് കൂടുതൽ ഉത്തേജനം നൽകുന്നതാണ്.

സായാഹ്ന ഫൗണ്ടേഷൻ, റിവർ വാലി ക്യാംപസ്, മലയിൻകീഴ്, തിരുവനന്തപുരം, ഇന്ത്യ 695571
URL: <books.sayahna.org>